

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.
24/01223-7

Deres ref.

Dato
02.05.2024

NMBUs Innspill til arbeidet med Stortingsmelding om forskningssystemet

NMBU takker for muligheten til å gi innspill til regjeringens arbeid med en stortingsmelding om forskningssystemet.

Universitetene representerer en stor og uavhengig kunnskapsbase som ved gjentatte anledninger har vist seg å kunne bidra i å løse kriser. Det siste eksempelet er under pandemien hvor både vaksiner og test-kit ble utviklet i rekordfart takket være et kunnskapsgrunnlag utviklet gjennom fri og uavhengig forskning over lang tid. Å ivareta universitetenes rolle som frie uavhengige forskningsinstitusjoner vil være viktig for å møte de utfordringene samfunnet står overfor. Høy-kvalitets, forskerdrevet, langsiktig forskning i UH-sektoren er av stor betydning, og danner grunnlaget for vår kunnskapsberedskap.

NMBU ønsker innledningsvis også å understreke at UH-sektorens stramme prioriteringssituasjon fremover gjør at nye kostnadskrevenne tiltak må finansieres med friske midler hvis de ikke skal gå på bekostning av kjerneoppgaver og høyt prioritert aktivitet ved institusjonene.

Digitalt teknologiskifte

NMBU ønsker å peke på seks tema der det er behov for å videreutvikle den nasjonale forskningspolitikken for det digitale teknologiskiftet:

Grønt, digitalt skifte

Grønn omstilling vil være en retningsgivende faktor for samfunnet i årene framover, og det digitale teknologiskiftet må innrettes slik at det blir en driver for grønn omstilling. Mat- og bioproduksjon er to viktige samfunnsområder der digital teknologi blir svært viktig. For å lykkes med det grønne, digitale skiftet trengs det nye verdikjeder og tettere samarbeid mellom forskningsinstitusjoner og brukere (privat og offentlig). Tettere dialog mellom myndigheter og forskning er også nødvendig. Grønn, digital omstilling er ikke bare nødvendig, men også en stor mulighet som norsk forskning og Norge ikke må gå glipp av. NMBU ønsker et nasjonalt forskningsløft for det grønne digitale skiftet.

Digitale teknologier har en viktig rolle i å drive det grønne skiftet, men gir også nye bærekraftsutfordringer i seg selv. Klimaavtrykk og negativ belastning på natur og miljø er store utfordringer ved produksjon av komponenter for digitalt bruk, og ved datalagring. NMBU ønsker spesielt å peke på behovet for ansvarlig/bærekraftig datalagring og forvaltning. I hele samfunnet er det en utfordring med store mengder data av liten verdi («søppeldata») som ikke bør lagres. Også for forskningsdata er dette en viktig problemstilling.

Norsk forskning vil ikke kunne være i front på teknologiutvikling generelt, men norsk forskning kan ta mål av seg å være ledende på bruk av teknologi: ansvarlighet, åpenhet, forvaltning og håndtering av data. Dette krever smidighet i samarbeidsstrukturer og tett dialog mellom aktører i forskningssystemet og myndigheter. NMBU mener det er behov for tiltak for bærekraftig og ansvarlig bruk av digital teknologi.

Nasjonale fellesløsninger

NMBU støtter at det satses på nasjonale fellesløsninger og forskningsdatainfrastruktur. Å knytte dette til eksisterende gode nasjonale fagmiljø vil være positivt. Vi vil anbefale at når man knytter slike fellesløsninger til eksisterende fagmiljø bruker man mekanismer som gjør at en bredde av institusjoner føler eierskap. Å sørge for god tilgang, åpenhet, samarbeid, distribuering og at sentrale og lokale løsninger «snakker sammen» vil være viktig for å oppnå dette. Ny teknologi fører også til at tradisjonelle samarbeidsformer endres, noe som i seg selv vil føre til nye krav til forskningssystemet.

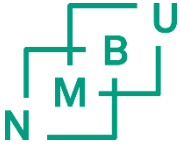
Utviklingen av digital teknologi, og anvendelsen av dem i forskning, har gitt en enorm økning i behovet for datalagringskapasitet. Dette behovet vil fortsette å øke raskt. Vi vil trekke fram tungregning og lagring av forskningsdata som områder der NMBU mener det vil være viktig med fellesløsninger. NMBU ønsker nasjonale tiltak for å øke tungregnekapasitet og datalagringskapasitet for forskning, og gjøre det tilgjengelig.

En utfordring kan ligge i at teknologi utvikler og endrer seg svært raskt og gir en fare for at Norge ender opp i en 'lock-inn' med utdaterte nasjonale løsninger. Internasjonalt samarbeid om digital omstilling er avgjørende, men partnere må velges med omhu. Det kan være dyrt hvis vi blir avhengig av få ukontrollerbare multinasjonale bedrifter eller udemokratiske partnerland.

Modeller for kostnadsfordeling

Det er nødvendig å vurdere hvordan kostnadene ved ny infrastruktur skal dekkes. Store forskningsinfrastrukturer er kostnadskrevende i innkjøp og drift. De vil ofte dekke flere formål og må derfor sees i sammenheng mellom sektorer. Samarbeid er nødvendig for effektiv ressursutnyttning.

Det er viktig å etablere gode modeller for kostnadsfordeling som både sikrer fundamentet og utviklingen av digital infrastruktur, og gir rom for å benytte tjenestene. Innføring av likere kostnadsmodeller for prising vil gjøre samarbeid lettere. For fellesløsninger som er formelt forankret som en nasjonal fellesløsning, eller som i praksis fungerer som det, er det viktig med

kostnadsmodeller som gjør at forskere har samme muligheter for tilgang og kostnader ved bruk, enten man kommer fra institusjonen som er vert/eier eller fra en annen institusjon.

En annen viktig utfordring er kostnadene ved å gjøre data åpent tilgjengelig. Utviklingen mot mer åpne data pågår, men det er viktig at forskningspolitiske aktører er bevisste på de betydelige kostnadene det innebærer. Med dagens finansieringssystem er det ikke tatt høyde for disse kostnadene på en god måte. For helsedata har man etablert helsedataservice som en nasjonal tjeneste for å tilgjengeliggjøre helsedata. NMBU mener myndighetene bør vurdere om det bør opprettes tilsvarende også på andre fagområder.

Kompetanse

Det er et stort kompetansebehov både blant vitenskapelig ansatte og teknisk/administrativt ansatte. Det bør satses på utdanning innen kunstig intelligens, men også utvikles stillinger som «data managers». Det kreves god sikkerhet og forståelse om etablering, lagring og formidling av forskningsdata. Videre at FAIR-prinsippene ligger til grunn og at samfunnet gjennom nødvendig åpenhet sikres tilgang til data som gir tillit til forskning og muligheter for gjenbruk. NMBU foreslår en bred satsing på utvikling av digital kompetanse i forskningssektoren, både knyttet til teknologi og forskningsdata.

Ny teknologi og de enorme mengdene forskningsdata gjør at forskere i stadig større grad lar seg støtte av teknologi for å analysere og tolke forskningsdata. Når avhengigheten av slike verktøy blir større, blir det ekstra viktig at fagfolk med dybdekompetanse er involvert i utvikling av metoder, algoritmer og teknologi, og at det gis innsikt i grunnlaget for nye digitale verktøy. Dette er et problem med et større nedslagsfelt enn forskningssystemet, men vi mener at forskningens kompleksitet og behov for dybdekunnskap gjør risikoen ekstra stor for at ny digital teknologi/metoder ikke blir gode nok eller ikke inkluderer nødvendige etiske vurderinger. Dette er et perspektiv vi mener myndighetene må være oppmerksomme på.

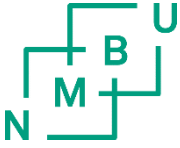
Tverrsektoriell innsats

NMBU støtter at arbeidet med det digitale teknologiskiftet foregår på tvers av departementer. Her kreves felles nasjonal innsats og betydelige ressurser som involverer flere sektorer. For eksempel må nasjonale infrastrukturer bygges opp med midler fra mange sektorer. Videre utvikling av tungregningskapasiteten bør komme utdanning, forskning, helse og samfunnet for øvrig til gode.

Datasett som nasjonale fortrinn i biovitenskap

Den nylig gjennomførte fagevalueringen av biovitenskap i Norge peker på mange langsiktige datasett på kritiske områder (for eksempel fiskeri og sjøfugl) som en av de viktigste styrkene vi har som land. Som et lite land må vi satse på områder der vi har spesielle forutsetninger og styrker. NMBU mener tilgjengeliggjøring og videreføring av disse datasettene bør være en del av de forskningspolitiske tiltakene for digitalt teknologiskifte.

Det finnes også data i offentlig sektor innen biovitenskap og realfag som kan være av stor nytte for forskning, som forvaltes for eksempel av Mattilsynet og

Fiskeridirektoratet. Slike data bør i større grad gjøres tilgjengelige for forskning i Norge. Dette kan gjerne gjøres i form av forskningssamarbeid mellom forskningsinstitusjoner og de aktuelle etatene, for å styrke kvalitet, relevans og bruk av forskningen som gjøres på slike data.

Geopolitisk situasjon

Som et lite forskningsland, er Norge helt avhengig av tett og godt internasjonalt samarbeid. NMBU ser at sikkerhet og åpenhet vil kunne stå mot hverandre i håndtering av åpen, skjermingsverdig og gradert kunnskap. Vi ser en reell risiko for at det økte behovet for å vektlegge sikkerhetspolitikk vil hemme internasjonalt forskningssamarbeid, et samarbeid som er nødvendig for å utvikle ny kunnskap som samfunnet og verden trenger. NMBU mener derfor at tiltak som sørger for at sikkerhet ivaretas på en måte som i minst mulig grad bremser internasjonalt forskningssamarbeid, bør være den viktigste rettesnoren for utvikling av forskningspolitikk på området. Å styrke forskningssamarbeid med stabile, nære partnere som EU, kan være en måte å kompensere for den bremsen sikkerhetshensyn nå utgjør for forskningssamarbeid med visse andre regioner eller land.

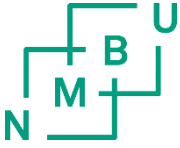
Forskningsrådets ordning med nasjonale kontaktpunkter mot EUs rammeprogram for forskning fungerer godt og har vært viktig for norsk deltakelse. Et mulig tiltak, både for å fremme mer internasjonalt forskningssamarbeid og for å hjelpe forskere i å vurdere sikkerhetsmessige aspekter ved samarbeid med utlandet, kunne vært en 'kontaktpunkt'-ordning for land utenfor EU.

Ansvarlig forskning og høye etiske standarder for forskning er enda viktigere i situasjonen vi er i. Tillit til forskning må bevares og styrkes. Den geopolitisk usikre situasjonen kan fort bli en trussel mot akademisk frihet. Forskningssystemet må i enda større grad ha gode tiltak som hegner om akademisk frihet.

For å møte utfordringene mener vi at teknologi og kompetanse blir viktig. Og for å lykkes i praksis, må tiltakene og løsningene utvikles i et samarbeid mellom forskningssektoren og myndighetene.

I tillegg ønsker vi å spille inn at når truslene utenfra øker, blir behovet for å beholde og tiltrekke seg kompetanse enda viktigere. Norge må fortsatt være attraktivt for kloke hoder som er interessert i å flytte hit. De siste årene er det gjennomført eller foreslått endringer som gjør Norge mindre attraktivt for internasjonale studenter og forskere. Vi ønsker her å peke på innføring av studieavgift for studenter fra land utenfor EØS/Sveits og forslaget om å forskriftsfeste plikt om norskopplæring for ansatte i rekrutteringsstillinger som ikke behersker norsk, som spesielt uheldige. I tillegg kan eksportkontrollregelverket, som er relevant særlig for MNT, begrense hvem vi kan rekruttere til forskning. Til sammen mener vi dette gir en bekymringsfull situasjon for norsk forsknings rekrutteringssituasjon.

Som bærekraftsuniversitetet, er NMBU opptatt av at den økte geopolitiske spenningen gjør det enda vanskeligere å nå bærekraftsmålene, Paris-avtalens

klimamål, matsikkerhet og målene om å stoppe naturtap. Vi vil argumentere for at regjeringen bør styrke forskningspolitiske satsinger for bærekraft, for å kompensere for denne svært ødeleggende effekten av de urolige tidene verden befinner seg i.

Kunnskap i bruk

NMBU ønsker å gi innspill til de to temaene i invitasjonsbrevet *Kunnskap må tas raskere i bruk og Oppdragsmarked i endring*, med en bredere tilnærming til hvordan kunnskap og forskning fra universitetene kommer til nytte i samfunnet. Vi vil understreke at den viktigste styrken i universitetsforskernes bidrag er kvalitet.

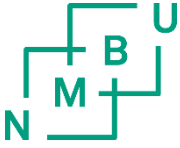
Politikk med mål om å forbedre hvordan ny kunnskap tas i bruk må være basert på en forståelse av forskningens natur, forskningsprosesser og samspill med samfunnet. Det er viktig å ta i bruk den forskningsbaserte kunnskapen som allerede eksisterer, om hvordan resultater fra forskning og innovasjon kommer til nytte. Og forventninger om at funn må være robuste, resultater må være umiddelbart tilgjengelige og at kunnskap må tas raskere i bruk må avstemmes mot forskningens utforskende, komplekse, langsiktige og usikre natur. Forståelse for forskning og kunnskapsutvikling må økes.

Ikke all forskning skal, eller kan, komme raskt i bruk. Grunnforskning er en viktig forutsetning for radikal innovasjon. Det er også store forskjeller for hvordan forskning kan tas i bruk mellom naturvitenskap, teknologi og samfunnsvitenskap, og den lineære tenkningen om forskning (grunnforskning – anvendt forskning – patentering – kommersialisering) er for enkel. På mange områder er forskningsbasert kunnskap som krever samfunnsendring godt kjent innenfor viktige tema som klima, naturtap osv., men de nødvendige endringene skjer ikke. I tillegg gjør det store omfanget av kunnskap og studier det utfordrende å omsette resultater til politikk. God bestillerkompetanse hos de som skal ta forskningsbasert kunnskap i bruk er avgjørende.

Forskningsbasert utdanning

NMBU ønsker å sette søkelys på et perspektiv som ikke nevnes i innspillsinvitasjonen, men som ligger i kjernen av universitetets samfunnsoppdrag. Ny kunnskap tas i bruk i samfunnet gjennom forskningsbasert utdanning av kandidater som går ut i det norske arbeidslivet. Forskning er viktig for å sikre kvalitet i toppen av det norske utdanningssystemet, og derfor må universitetenes unike rolle i å drive forskningsbasert utdanning bevares og styrkes.

Utdanningen må være forskningsbasert. I det legger vi at den må være basert på den fremste forskningen i sine felt, og engasjerte forskere som evner å formidle ny kunnskap til studenter er nok blant de mest effektive måtene å ta ny kunnskap i bruk. Studentene må ha kontakt med aktive forskningsmiljøer og få forståelse for forskningsprosessene som ligger bak kunnskapen. Kun da vil de vi utdanner blir kreative nok og kun da vil de vi utdanner senere være gode, og kritiske, mottagere av kunnskap. De vil fortsette å søke etter kunnskap før de bestemmer noe. Vi må ha insentiver som gir mer kvalitet i utdanningen, ikke kvantitet. Det

skal skapes en kultur, og økonomiske forhold, som gjør at studenter kan og vil bruke flere timer på studier og studierelaterte aktiviteter.

Etter- og videreutdanning (EVU) er også et viktig utdanningsinstrument for å få kunnskap i bruk, men det er ikke alltid slik at de som kan/bør ta kunnskapen i bruk har ressurser til å betale for å få ny forskningsbasert innsikt. UH-sektoren med god søkning til grunnstudier har heller ikke nødvendigvis en finansieringsmodell som gjør det forsvarbart å prioritere EVU-tiltak. Det kan derfor trengs en gjennomgang av finansieringsformer og insentiver for at etter- og videreutdanning skal bidra til at ny kunnskap i større grad når brukere i privat og offentlig sektor.

Forskningsformidling

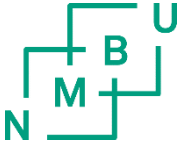
Formidling utover publisering i vitenskapelige tidsskrift er en forutsetning for å få samfunnseffekt av forskningen. Forskere driver da også med utstrakt formidling på svært mange nivåer og flater i dag, og de vitenskapelige ansatte har et stort engasjement for å bidra til at kunnskapen de sitter på kommer til nytte. Men den enkelte forsker må balansere tiden mellom forskning, utdanning, administrasjon og formidling. Slik UH-sektoren er innrettet vil forskningsformidling for den enkelte ansatte ofte gå på bekostning av forskningsaktivitet. Dette tror vi er en problemstilling som gjelder sektoren generelt. NMBU jobber med å utvikle måleparametre som kan gi oss innsikt i hvordan tilrettelegge og stimulere til formidling. Interne tiltak kan imidlertid ikke kompensere for at forskere forventes å levere "mer av alt", og kanskje særlig mer formidling for å få kunnskapen enda raskere ut. Forskningssystemet kunne hatt sterkere insentiver for formidling i norsk offentlighet.

Det er tidkrevende å nå frem til målgrupper som mediene og politiske myndigheter. Forskere vil ofte tape kampen om å nå frem med kunnskap til beslutningstakere mot andre interessegrupper som har ressurser til å drive lobbyvirksomhet. Tiltak som kan kompensere for skjevhetene er opprettelsen av et lobbyregister. Og at beslutningsmyndigheter, også utover formelle høringsprosesser, aktivt innhenter forskningskunnskap. Vi mener å se en økende trend at konsulentfirma engasjeres til å utarbeide kunnskapsgrunnlag, men det er en vesensforskjell i kompetansen som et forskningsintensivt universitet kan bidra med. NMBU mener myndighetene bør være svært bevisste på hvem de henter kunnskap fra.

Enkelte forskere vegrer seg fra å delta i det offentlige ordskiftet med sin fagkunnskap på grunn av risiko for å bli utsatt for eksempelvis hets og reduserte karrieremuligheter. Dette ser vi på som svært alvorlig. Spesielt problematisk er når det skjer på områder med tunge nærings- eller politiske interesser, og dette kan true fundamentet for demokratiet vårt. Akademisk ytringsfrihet er svært viktig og her har universitetene et ansvar for å verne om sine forskere, men også forskningssystemet og myndigheter må bidra til å synliggjøre tematikken mer og ansvarliggjøre andre samfunnssektorer.

Samarbeid med næringsliv og offentlig sektor, sektormobilitet og bestillerkompetanse

Regjeringen peker på en situasjon med et oppdragsmarked i endring, der næringslivets finansiering av FoU er for lav, næringslivet kjøper mindre FoU av

UH-sektoren enn tidligere og sektorens inntekter fra offentlige kilde har stagnert. Vi ønsker å ta en bredere inngang til temaet og vil først understreke at samarbeid med næringslivet og offentlig sektor er svært viktig for universitetene, for å sikre relevans i forskning og utdanningen og for å bidra til at kunnskap tas i bruk i samfunnet. Vi tror de viktigste samarbeidene mellom universiteter og næringslivet/offentlig sektor skjer i andre formater enn rene oppdragsprosjekter.

NMBU mener det er behov for flere og bedre samarbeidsprosjekter hvor næringsliv/offentlig sektor og akademia inngår forpliktende samarbeid og hvor næringsliv må bidra med midler. Å ha et sett av ulike typer samarbeidsprosjekter som utfyller hverandre er viktig, og for at næringsrettede virkemidler skal fungere optimalt må bidraget fra universitetssektoren anerkjennes i større grad.

Det må legges til rette for at forskningsprosjekter i større grad initieres fra universitetssektoren slik at det gis anledning til å invitere industrien inn som samarbeidspartner. For mye finansiering er i dag slik vi oppfatter det rettet motsatt, dvs. at næringslivet bruker forskningsmiljøene som underleverandør. Dette kan være hensiktsmessig for rene oppdragsprosjekter og gi gode kortsiktige løsninger. Men slik situasjonen i verden er, bør de langsiktige store endringene prioriteres, og da bør hoveddelen av utfordringsrettet forskning ikke være styrt av industriens kortsiktige behov.

Ved samarbeidsprosjekter må universitetssektoren beholde sin kommersielle utnyttelsesrett. Eksempelvis bør IPN-virkemiddelet styrkes og er en interessant ramme for universitetsforskere å samarbeide med næringslivet på, men gir noen begrensninger på grunn av mangel på medeierskap til resultatene.

NMBU oppfordrer myndighetene til å videreutvikle eksisterende virkemidler og finne åpne og fleksible rammer for hvordan slikt samarbeid kan stimuleres.

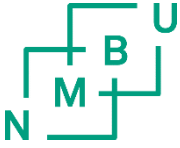
Vi mener videre at involvering av de som skal bruke kunnskapen gjennom større deler av forskningens verdikjede vil være nyttig for forskningens kvalitet. Og når brukerne selv er tett på forskningsprosessen vil kunnskapen tas lettere i bruk. Samtidig er brukere som næringslivet i dag i svært begrenset grad villig til å ta den risiko og kostnader som følger med grunnforskning. Grunnforskning er et viktig grunnlag for radikal innovasjon, se eksempelvis en nyere rapport fra det Europeiske forskningsrådet ERC¹. Vi oppfordrer til å etablere nye mekanismer som får opp volumet på grunnforskning i samarbeid med og finansiert av næringslivet selv. Til dette trengs betydelige økonomiske insentiver.

Samarbeid mellom forskere og kommunal sektor løfter nivået på innovasjonene. KS og Forskningsrådet har startet et samarbeid om å øke innovasjonstakten i kommunesektoren. En mer offensiv nasjonal politikk for innovasjon i offentlig sektor, der universitetene får en viktig rolle, kan gi nødvendig momentum i denne utviklingen.

---

¹ [Assessing the Influence ERC-funded Research Patented Inventions.pdf \(europa.eu\)](https://www.europa.europa.eu/press_room/media_corner/document/assessing_the_influence_of_erc_funded_research_patented_inventions_en_en.pdf)

Sektormobilitet av forskerutdannet personale er et annet viktig område som bør få økt oppmerksomhet, både i form av tiltak og politikk. Til tross for en stor økning i antallet personer med doktorgrad i Norge, er andelen FoU-medarbeidere i privat og offentlig sektor som har doktorgrad fortsatt relativt lav og bør øke. Et flertall av de som tar doktorgrad i dag vil måtte finne videre arbeid utenfor UH-sektoren. Kandidater som tar doktorgrad, må ha kompetanse som er attraktiv utenfor academia og arbeidsgivere utenfor forskningssektoren må ha innsikt i hva arbeidstakere med doktorgrad kan tilby. Flere medarbeidere med doktorgrad vil øke kompetansen og innovasjonsevnen i næringslivet og offentlig sektor, øke sannsynligheten for samarbeid med akademiske partnere, og øke sjansen for at de andre sektorene er i stand til å ta i bruk kunnskap fra forskning.

Ordninger som offentlig sektor ph.d. og nærings-ph.d. er tiltak som virker, og det er viktig at de ikke svekkes. Vi mener også at det bør stilles større krav om kandidatens fysiske tilstedeværelse på universitetscampusene og der forskningen skjer, for å sosialiseres inn i forskningskulturen og gå tilbake til næringslivet/offentlig sektor etter endt grad med den nødvendige dybdeforståelse. I tillegg har universitetssektoren hatt en negativ utvikling for gjennomstrømming av ph.d.-kandidater og vi ser at ph.d.-kandidater med arbeidssted på campus gjennomfører raskere enn de øvrige kandidatene.

Oppdragsprosjekter generelt kan være utfordrende fordi de ikke nødvendigvis er faglig relevante nok for de akademiske miljøene, og fordi oppdragseier blir eier av resultatene. Og når økonomien i privat sektor er strammere, kan oppdragene til forskning bli mer snevre og kortsiktige. Da blir ordninger finansiert av det offentlige som muliggjør langsiktig næringsretta forskning mer attraktivt.

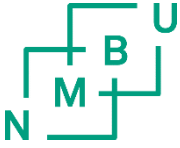
Mangel på åpenhet hos næringslivet når det berører deres kommersielle interesser kan også hemme forskningssamarbeid som kunne vært nyttig for samfunnet for å utvikle ny relevant kunnskap. Og universitetene må i visse tilfeller forske på næringslivet og deres tjenester/produkter, og det kan ikke alltid gjøres i et samarbeid (for eksempel sammenlikning av legemidler).

Det er også viktig at de forskningspolitiske aktørene ikke legger til grunn en for enkel forståelse av de ulike forskningsinstitusjonene, som at universitetene bare driver med grunnforskning mens anvendt forskning i samarbeid med næringslivet og offentlig sektor gjøres ved instituttene. For et universitet som NMBU, med lang tradisjon for samarbeid med næring og mye anvendt forskning, er dette veldig misvisende. Vi tror imidlertid at instituttene og universitetene kan utfylle hverandre i hvordan vi samarbeider med næringslivet og offentlig sektor, og det gir et mangfold vi må bevare og forsterke.

Samfunnsoppdragene

En viktig nyvinning i langtidsplanen er samfunnsoppdrag, som er en viktig testplattform for samspill og nye måter å møte samfunnsutfordringer på. Vi er opptatt av at man ikke beveger seg for raskt over til nye store utviklingsprosjekter for forskningssystemet, men gir samfunnsoppdragene tilstrekkelig oppmerksomhet slik at de har mulighet for å lykkes.

Noen samfunnsutfordringer skaper et behov for å ta i bruk ny teknologi og ny kunnskap raskere enn offentlige utredningsprosesser kan legge til rette for. Dette kan være områder hvor heller ikke markedsmekanismer er til stede for å kunne gi nødvendig fart på innovasjonen. Problemene i Oslofjorden er et eksempel på dette. Her sitter kanskje flere institusjoner på kunnskap som kunne ha vært nyttig i problemløsningen både for statlig og kommunalt nivå. Ved slike komplekse utfordringer er det behov for tiltak som forkorter veien fra vitenskapelige funn til politiske beslutningsgrunnlag. Samfunnsoppdragene kan være en effektiv modell for dette, men kanskje i en nedskalert modell med kortere tidsramme; samfunnsoppdrag 'light'?

Innovasjon

Dagens lovverk gir institusjonene eierskap til resultater fra forskning. Vi mener det kan være verdt å vurdere om enkeltforskere selv bør få noe større eierskap til rettighetene av forskningsbaserte resultater, slik det var tidligere. Vi mener dette kan være et effektivt insentiv for å stimulere til mer innovasjonsaktivitet og nyskaping.

Behov for tverrsektoriell samordning

NMBU deler departementets syn om at tverrsektoriell samordning må økes.

Vi mener tverrsektoriell samordning er viktigst der problemene man skal løse er tverrsektorielle, for eksempel klimakrisen. At ulike forskningssektorer skal finne fram til felles løsninger for omprioriteringer av forskningsmidler, på grunn av press på forskningsbudsjettene, tror vi kan bli utfordrende å lykkes med.

NMBU mener at sektordepartementene generelt må ta et større finansieringsansvar for forskning på eget sektorområde, i en større faglig bredde og med en langsiktig horisont. Vi mener at mekanismer som å etablere forskningsfond kan være et effektivt tiltak. Sektoransvaret bør også omfatte infrastruktur, for NMBUs del for eksempel til landbruksforskning.

Det vil være en styrke for norsk forskning om flere departementer kanalisere forskningsmidler gjennom Forskningsrådet. Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri er et eksempel på hvordan man kan samarbeide med Forskningsrådet.

Vennlig hilsen

Siri Fjellheim
Rektor

Finn-Arne Weltzien
Prorektor for forskning

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep.	0032 OSLO